

Profesní morálka učitelů

Profesně zdatný (chápeme ve smyslu kompetentní) je člověk, který zcela splňuje požadavky svého povolání.

- Učitelé a učitelky musí podat výchovné výkony, jsou pro to vzděláni, zaměstnání a placeni. Jejich práce spočívá v co nejlepším naplnění výchovného pověření školy. K tomu není vhodný a ochotný každý člověk.
- K úspěšnému výkonu učitelského povolání jsou nutné určité profesní znalosti, schopnosti, postoje a stanoviska – profesní zdatnost.

Proč potřebují učitelé profesní morálku?

- učitelé mají při plnění úkolů svého povolání značnou svobodu volby
- učitelé jsou pro své žáky možné vzory k napodobení
- učitelé sami jsou nejdůležitějším prostředkem, který je k dispozici pro plnění úkolů jejich povolání
- odbornou práci učitelů lze zvnějšku jen obtížně kontrolovat. Proto je společnost odkázána na to, že nutnou kontrolu vykonávají hlavně učitelé sami
- na učitele se dnes kladou nejen oprávněné požadavky, ale i mnoho přehnaných a nerealistických nároků
- k ochraně učitelů je nutné, abychom tyto požadavky navzájem jasně odlišili, k tomu potřebujeme jako měřítko dobře promyšlenou profesní morálku

Obecné normy profesní morálky

- Učitelé musí znát povinnosti svého povolání.
- Učitelé se musejí věnovat svému povolání s plným nasazením.
- Učitelé si mají osvojit a udržet vysoký stupeň profesní zdatnosti. K tomu je potřebné, aby se pravidelně vzdělávali.
- Učitelé mají dbát na dobro každého ze svých žáků.

- Profesní morální normy jsou *minimální normy*, jejichž respektování lze očekávat od každého učitele. Neukládají se mu zvnějšku jako cizí příkazy, nýbrž jsou v souladu s profesními zkušenostmi a se svědomím každého dobrého učitele a každé dobré učitelky. Kdo bere své povolání vážně, souhlasí s nimi z vlastního přesvědčení.

Společná odpovědnost rodičů a učitelů

- Rodiče a učitelé mohou vykonat pro výchovu nejvíce, když se vzájemně shodují a když vychovávají ve stejném smyslu. Je třeba vzájemné porozumění, z něhož může vyrůst důvěra. Tento ideál je vzdálený životu, protože nepočítá s nespolehlivými rodiči a učiteli a se škodlivou rodinnou a školní výchovou.

Ideální představy o nositelích výchovy a jejich společné odpovědnosti

- Kompetence pro duchovní a morální výchovu
- Výchovné cíle, které stát stanoví pro své školy slibují, že se učitelé budou snažit dopomoci žákům k těm mnoha dobrým vlastnostem, které se v těchto cílech vypočítávají.

Skutečné poměry

- ***Existuje několik tendencí, které stojí za zmínku:***
- Roztříštěnost výchovy.
- Nejistota rodičů při výchově a jejich snaha zbavit se tohoto břemene.
- Přetížení škol výchovnými úkoly, které jsou jim cizí.
- Rozdílné zájmy rodičů a učitelů a nedostatečná ochota ke spolupráci.

- ad1) Škola je v podstatě podnik služeb, v němž pracuje mnoho osob jako učitelé. Čím více žáků připadá na učitele, tím menší je jeho kontakt s jednotlivým žákem. Učitelé jsou kvůli množství žáků v úplně jiném vztahu k jednotlivému žáku než jeho rodiče. *Jejich odpovědnost je obsahově a časově omezená.*
- Obsahově na přidělené předměty a na povinnosti, které doplňují výuku. Časově na trvání vyučování a ostatních školních podniků.
- V dnešní době není však výchova dětí rozdělena jen na jednoho nebo dva rodiče a mnoho učitelů, ale i na předškolní a mimoškolní spoluvychovatele. Děti putují podle přesného časového rozvrhu z místa na místo a od termínu k termínu, aby se střídavě podrobovaly krátkodobé dílčí výchově prostřednictvím mnoha „námezdných“ vychovatelů.
- Toto rozdělení výchovy může být užitečné, pokud k němu nedochází příliš brzy a pokud nezachází příliš daleko. Rodinné štěstí nelze vytvořit v neosobních skupinách vedených speciálně zaměřenými vychovateli, jak je to možné u vědomostí a dovedností.

- ad 2) Ke zbavení se břemene výchovy svádí obrovská nabídka mimorodinných výchovných institucí a profesionálních vychovatelů. Sugeruje, že výchova je odborná činnost, kterou nejlépe vykonávají specializovaní odborníci. Je přirozeně v zájmu příslušníků pedagogických profesí, aby se vydávali za experty na výchovu. To zpravidla platí jen pro výuku, přesto je ale v některých skupinách lidí rozšířená pověra, že veřejné výchovné instituce obecně převyšují rodinu.

- ad 3) Paušální mluvení o výchovném pověření školy zastírá mnohým, kteří ho nemusí uskutečňovat jako učitelé, smysl pro meze školní výchovy. Ve veřejnosti se živí nerealistická očekávání od učitelů, ačkoli kritika škol je trvalým tématem v rodinách i médiích.
- Učitelé mohou zpravidla pomáhat nejlépe žákům, kteří mají ve své rodině oporu. Učitelé se přirozeně mají snažit vyrovnávat nedostatky v mimoškolním životním prostoru dětí i s jejich nepříznivými důsledky pro školní výkonnost. V každém případě je omylem domnívat se, že škola může vyrovnat nedostatky v rodinné výchově.

- ad 4) Hlavními tématy při individuálním kontaktu jsou školní prospěch a chování dítěte. Konflikty mezi rodiči a učiteli se tematizují jen zřídka. O rodinných problémech mluví rodiče s učiteli svých dětí neradi. Nepřejí si, aby jim učitelé radili v otázkách výchovy.
- Oprávněným zájmem učitelů je pracovat pokud možno s úsporou sil a bez konfliktů. Úkoly jejich povolání jsou mnohem obtížnější, než si většina rodičů představuje. Kdo se je snaží všechny dobře plnit, žije na hranici toho, co ještě může unést.
- Učitelé si musí zachovat tvář vůči žákům, vůči jejich rodičům, vůči svým kolegům a představeným.